

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KONSENSUÁLNÍ KONTRAKTY II.

JUDr. Pavel Salák jr., Ph.D.

Zápatí prezentace

Konsensuální kontrakty

- EMPTIO-VENDITIO - smlouva kupní

- LOCATIO-CONDUCTIO - smlouva nájemní
  - LOCATIO-CONDUCTIO REI - nájem věci/pacht
  - LOCATIO-CONDUCTIO OPERIS - smlouva o dílo
  - LOCATIO-CONDUCTIO OPERARUM - smlouva pracovní

- SOCIETAS - smlouva společenská

- MANDATUM - smlouva příkazní

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

LOCATIO-CONDUCTIO

smlouva nájemní

Římské právo x právo moderní

■ Římské pojetí

- LOCATIO-CONDUCTIO - smlouva nájemní, zahrnující všechny situace níže popsané

■ Moderní pojetí /německá pandektistika/

- LOCATIO-CONDUCTIO REI - nájem věci/pacht
- LOCATIO-CONDUCTIO OPERIS - smlouva o dílo
- LOCATIO-CONDUCTIO OPERARUM - smlouva pracovní

LOCATIO-CONDUCTIO REI - NÁJEM/PACHT

LOCATOR /pronajímatel/ přenechá určitou věc za úplatu CONDUCTOROVI /nájemci, u pozemků též označován jako COLONUS/

■ Předmět:

- Jakákoliv věc, i iura in re aliena x věc spotřebitelná jen za účelem okázalosti či vychloubání /ad pompam, ad ostentationem/ - tedy nesmí být spotřebována

■ Obsah:

- Užívání věci - **nájem** x požívání věci - **pacht**

■ Úplata:

- Peníze - merx (typicky) nebo část plodů

■ Doba:

- Dohodou, místním zvykem, do odvolání stranou
- Relocatio tacita - strany po skončení termínu pokračují dál, má se za to, že uzavřeli novou smlouvu (Justinián)
- Locatio-conductio irregularis - po skončení nájmu se věc buď vrátí, nebo si ji za dohodnutou sumu conductor ponechá

Práva a povinnosti

LOCATOR

- Převést věc do detence conductorovi
- Zaručit mu, že nebude v užívání rušen, nebo že ho nebude zbaven
- Zakročit, pokud by k takové situaci došlo
- Udržovat věc v dobrém stavu
- Platit veřejné dávky a daně
- Uhradit nájemci užitečné náklady na věci

CONDUCTOR

- Platit nájem, /i v době, kdy pro své překážky nemůže nájem využívat/
- Užívat věc pouze smluveným způsobem
- Může mít podnájemníka /nebyl-li dohodnut opak/
- Vrátit věc po skončení nájmu
- Za běžné opotřebení neodpovídá
- Při užívání odpovídá za nedbalost, custodii x při používání v rozporu se smlouvou i za náhodu

LOCATIO-CONDUCTIO OPERARUM - PRÁCE

LOCATOR /námezdní pracovník/ CONDUCTOROVI /zaměstnavateli/ nabízí svou sílu /šlo o fyzickou práci/ po sjednanou dobu za sjednanou mzdu

- Předmět: výkon fyzické - manuální práce /původně činnost otroků, později úkony ve prospěch obce/ x intelektuální činnost /např. právní služby/ - neúplatné, „jen“ honorované - honorář vymahatelný až od císařství
- Cena: mzda, platí se, i pokud nemůže být práce vykonávána z důvodu překážek na straně conductora
- Povinnosti:
  - Locator - osobně provést práci, dle instrukcí conductora
  - Conductor - vytvořit pro práci podmínky a vyplatit mzdu

Musí být provedeno osobně - končí i smrtí locatora

LOCATIO-CONDUCTIO OPERIS - DÍLO

LOCATOR /objednatel/ dodává CONDUCTOROVI /zhotoviteli/ materiál, aby z něj zhotovil smluvený předmět, či s ním provedl dohodnutou činnost.

Předmět: Výsledek užití cizí práce - vytvoření díla

Cena: mzda, může být upřesněna až po vytvoření díla

Zvláštní typy:

- Locatio-conductio irregularis - při nevhodnosti dodaného materiálu je zhotoveno z jiného materiálu stejného druhu
- Lex Rhodia de iactu - Rhódský zákon o vyhozeném zboží
  - Doprava se realizovala buď nájmem lodi, nebo smlouvou o dílo, kde předmětem bylo převezení zboží
  - V případě, že loď musela vyhodit část nákladu (iactus mercium), nesou odpovědnost vlastníci přepravovaného zboží
  - Kapitán je žalován actio locati x sám proti těm, jejich zboží bylo zachráněno, používá actio conducti + má retenční právo k zachráněným věcem

Práva a povinnosti

LOCATOR

- Předat materiál, poskytnout součinnost
- Zaplatit dohodnutou odměnu
- Pokud trvá na zhotovení díla z nevhodného dodaného materiálu, je povinen zaplatit i pokud bude mít dílo vady způsobené vadami materiálu

CONDUCTOR

- Zhotovit dílo z materiálu dodaného objednatelem podle pokynů objednatele ve stanovené době
- Zhotovit osobně, pokud to plyne z povahy díla
- Pokud není materiál vhodný, upozornit na to objednatele
- Odpovídá za custodii, v některých situacích i za náhodu
- Culpa in eligendo et inspiciendo - odpovědnost za zaměstnance, kterým bylo vykonání díla svěřeno /za špatné pracovníky, špatně je řídil a dohlížel/

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

SOCIETAS smlouva společenská

Charakteristika - synallagmatická smlouva

- Dvě nebo více stran se zavazují ke vzájemným plněním tak, aby dosáhly společného dovoleného cíle
- Společníci přináší do společnosti vklady, které tvoří hospodářskou základnu society - mají majetkovou hodnotu /byť jde třeba o zkušenosti, nebo třeba vklad popularity svého jména/
- Druhy:
  - Societas ercto non cito
    - Obdoba nedílu - bratři spravují společně majetek zděděný po otci
    - Bylo jej možno vytvořit i uměle
    - Jeden společník mohl rozhodovat za všechny
    - Jde o institut velmi raný, objevuje se na počátcích republiky
  - Societas omnium bonorum - veškerý majetek
  - Výdělková - obchodní - má společný všechen majetek vložený a obchodem nabytý
  - Za provedením určitého cíle, atp.

Vztahy v societě - důvěra

- Nejde o právnickou osobu
  - Vklady jsou subjektem spoluvlastnictví /nikoliv zvláštní majetek/
  - Jde o smlouvu mezi stranami - navenek není účinná
  - Společníci měli jednat společně /jinak vystupují jako nepřímí zástupci, později jako přímý zástupce účastníků society/
- Podíl
  - Zisk odpovídá velikosti vkladu, smluvně může být i odlišně, není-li řečeno, tak stejně velké
  - Ztráta - lze vyloučit podíl na ztrátě, ale nelze stanovit, že by měl dotyčný jen podíl na ztrátě, ne však na zisku
- Vztahy mezi stranami - postaveny na důvěře - odpovídají si za culpa, za Justiniána za culpa in concreto (péče - diligentia quam in sui rebus)
- Actio pro socio
  - Synallagma - má ji každý ze společníků
  - Její použití znamená porušení důvěry a zánik society
  - Má infamující následky
- Konkurenční žalobou actio communi dividundo (nemá infamující následky)

Zánik

- Ex personae - smrt kteréhokoliv z účastníků - na dědice přechází jen nároky již vzniklé
- Ex rebus - dosažení cíle
- Ex voluntate - z vůle společníků x nesmí jít např. o snahu vyhnout se ztrátám /není zbaven povinností/
- Ex actione - Litiskontenstací actio pro socio/actio communis dividundo

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

MANDATUM smlouva příkazní

Charakteristika - kontrakt dvoustranný nerovný

Smlouva, kdy MANDANT vydá příkaz MANDATÁŘI, aby pro něj něco obstaral

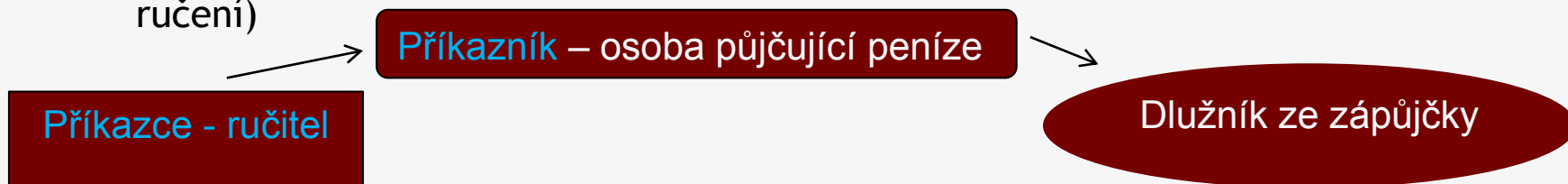
■ Předmět:

- Činnost faktická, nebo třeba i právní
- Ve prospěch příkazujícího, jiné osoby, včetně mandatáře
- Prospěch výhradně mandatář = jde o dobrou radu

■ Odměna: jednání lukrativní - neúplatné, nenáleží odměna, jen náhrada výdajů či škody

■ Zvláštní situace:

- Mandatum qualificatum: příkaz úvěrový - Osoba, která půjčuje peníze si není jistá finanční situací osoby, které chce půjčit, třetí osoba, mu přikáže, aby peníze půjčil - nebude-li zápůjčka vrácena, může žalovat příkazce o náhradu škody (nahrazuje ručení)

- Příkaz k ujmoutí se dědictví - dědic má obavy z předlužené pozůstalosti, věřitelé mu přikáží, aby se pozůstalosti chopil - on následkem toho neodpovídá za zůstavitelovy dluhy svým majetkem

Práva a povinnosti stran, ochrana

MANDANT

- Uhradit výlohy, náklady a škodu, která vznikla s prováděním příkazu x ne škodu bez přímé souvislosti (in occasione mandati)
- Přijmout plnění, pokud mandatář je ochoten dorovnat rozdíl (x Gai III.161 ne jednotné)
- Actio mandati directa

MANDATÁŘ

- Věrně provést příkaz a nevybočit z mezí stanovených mandantem
- Ukončit vykonávání příkazu, dozví-li se o jeho odvolání nebo o příkazcově smrti
- Po skončení příkazu je povinen vydat vše, co při provádění mandátu nabyl
- Dorovnat požadovanou částku, pokud prodal laciněji nebo koupil drah
- Má nárok na náhradu výdajů a škody ex causa mandati (vzniklá v přímé souvislosti s příkazem)
- Actio mandati contraria

Zánik

- Splněním
- Smrtí příkazce nebo příkazníka
- Odvoláním příkazu mandantem
- Odstoupení mandatáře
  - Pokud nezaniká splněním, platí, že nároky již vzniklé trvají /v případě smrti lze uplatnit proti dědicům/

Obdobné vztahy:

- Negotiorum gestio
- Tutela
- Curatela

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Pěkný den

Pavel Salák jr.